

چکیده

قرن بیستم را به نامهای گوناگون خواننده اندک‌یکی از آنها عصر اطلاعات و ارتباطات است. چون حجم اطلاعات بطور روزافزون درگسترش است طبقه‌بندی اطلاعات و ایجاد تسهیلات برای دستیابی به آنها یکی از مهمترین خدمات فرهنگی را تشکیل می‌دهد.

نظر به اینکه پژوهشگران و متخصصان علوم و صنایع غذایی در ایران، علی‌رغم مقالات بیشمار که به علت فقدان نشریه مستقل علمی - پژوهشی بطور پراکنده در مجلات گوناگون منتشر می‌شود، امکان بهره‌گیری سریع و منظم از مقالات مذکور را ندارند، نگارنده کوشیده است که با تدوین و تنظیم رساله حاضر در جهت تامین تسهیلات تحقیقاتی مورد نیاز پژوهشگران علوم و صنایع غذایی در ایران گام کوچکی بردارد.

سئوالات این پژوهش عبارتند از :

- ۱- چه تعداد مقاله در نشریات علمی-پژوهشی فارسی و مجامع علمی دانشگاهی در زمینه علوم و صنایع غذایی توسط پژوهشگران ایرانی در فاصله سالهای ۱۳۵۷ لغایت ۱۳۷۱ منتشر شده است؟
- ۲- بیشترین مقالات در رابطه با کدام زمینه موضوعی صنایع غذایی است؟
- ۳- چند عنوان نشریه و چه تعداد مجمع علمی دانشگاهی این مقالات را منتشر کرده‌اند؟
- ۴- چه عناوینی از نشریات بیشترین تعداد مقاله را داشته است؟
- ۵- چه تعداد از مقالات از نوع تحقیقی (Research)، مروری (Review) و یا ترجمه‌ای (Translation) است؟
- ۶- میزان مشارکت متخصصان و پژوهشگران در تولید مقالات به چه اندازه بوده است؟

برای پاسخگویی به سئوالات فوق به دلیل فقدان نشریه تخصصی علمی - پژوهشی در این رشته و نیز گستردگی وسیع مقالات منتشره در نشریات و مجلات گوناگون با سطح علمی متفاوت اقدام به جمع‌آوری اطلاعات در زمینه فوق از

ب

نشریات علمی - پژوهشی موردتأیید وزارت فرهنگ و آموزش عالی گردید .
 بدین ترتیب از میان نشریات علمی - پژوهشی ۱۵ عنوان نشریه که حاوی
 مقالات علوم و صنایع غذایی بودند انتخاب گردید و با مطالعه ۱۵۳ مقاله
 درج شده در آن نهادهای سالهای ۷۱ - ۱۳۵۷ تعداد ۹۱ مقاله برای بررسی نهائی
 برگزیده شد .

با توجه به روند فزاینده برگزاری سمینارها و کنگره‌ها در زمینه‌های مختلف
 در ایران توسط سازمانهای دولتی و غیردولتی و دانشگاهها ، انتخاب مجامع
 علمی نیز محدود به مجامع علمی دانشگاهی گردید و تعداد ۱۳ مجمع در ارتباط
 با علوم و صنایع غذایی برای این بررسی برگزیده شد . تعداد کل مقالات ارائه
 شده در این مجامع ۳۱۲ عنوان بوده که پس از مطالعه مقالات ۲۷۷ عنوان برای این
 تحقیق انتخاب گردید .

بدین ترتیب تعداد کل مقالات مورد بررسی بالغ بر ۳۶۸ عنوان است که
 از میان ۴۶۵ مقاله انتخاب شده است .

برای گردآوری اطلاعات به کتابخانه‌های دانشگاههای کشور مراجعه شد و
 مقالات مورد نظر مورد بررسی قرار گرفت . ابتدا از هر یک از مقالات کتابشناسی
 تهیه گردید و با استفاده از محاسبات آماری درصد تعداد ، نوع و زمینه موضوعی
 مقالات از نشریات علمی - پژوهشی و مجامع علمی دانشگاهی مشخص شد .

تعداد مقالات مجامع علمی ۳/۷۵٪ از کل مقالات را تشکیل می‌دهد .
 در حالی که مقالات نشریات ۷/۲۴٪ می‌باشد . وجود تفاوت آشکار بین تعداد مقالات
 منتشره در مجامع علمی دانشگاهی و نشریات علمی - پژوهشی را احتمالاً می‌توان
 به فقدان نشریه تخصصی در این زمینه طی این سالها دانست و برگزاری کنگره
 علمی در زمینه علوم و صنایع غذایی طی ۶ سال اخیر (۷۱ - ۱۳۶۶) انگیزه
 بسیار خوبی برای ارائه مقالات این رشته توسط پژوهشگران و متخصصان بوده است .
 با توجه به تأمه دست آمده در رابطه با موضوعهای طبقه‌بندی شده بر اساس
 چکیده نامه علوم و صنایع غذایی (FSTA) بیشترین مقاله منتشره به موضوع
 غلات و فرآورده‌های نانوائی تعلق دارد با ۵۸ (۷/۱۵٪) مقاله ، و پس از آن به
 موضوع شیروفرآورده‌های آن توجه بیشتری شده است با ۴۵ (۲/۱۲٪) عنوان مقاله

ب

وا ولویت سوم مربوط به موضوعهای علوم غذایی و میوه‌ها ، سبزیها و مغزها به تعداد مساوی هریک ۴۰ (۱۰/۹٪) عنوان مقاله ، و کمترین موضوع مقاله منتشره مربوط به کاکائو ، شکلات و فرآورده‌های قنادی است با تعداد ۱ (۳٪) مقاله . ضمناً " در مورد تخم مرغ و فرآورده‌های آن اصلاً " مقاله‌ای منتشر نشده است .

نشریه نام‌ها دانشکده دامپزشکی بیشترین تعداد یعنی ۲۵ (۲۷/۵٪) مقاله را در این مدت با توجه به قدمت نشریه منتشر کرده است . مجله بهداشت ایران در درجه دوم با ۱۲ (۱۳/۳٪) مقاله و مجله علوم کشاورزی ایران و نشریه شیمی و مهندسی شیمی هریک بطور مساوی ۱۰ (۱۰/۹٪) مقاله داشته‌اند . کمترین تعداد مقاله در علوم و صنایع غذایی مشترکاً " مربوط به مجله پژوهشی علوم پایه پزشکی دانشگاه اصفهان و نشریه فنی دانشگاه تهران هریک با ۱ (۱/۱٪) عنوان مقاله بوده است .

چهارمین کنگره ملی صنایع غذایی در سال ۱۳۷۰ با ۵۷ (۲۰/۶٪) مقاله بیشترین تعداد مقاله منتشره در مجامع علمی را داشته و پس از آن (دومین) کنگره ملی صنایع تبدیلی با ۵۳ (۱۹/۱٪) مقاله در جدول آماری از نظر تعداد مقاله قرار دارد . پنجمین کنگره ملی صنایع غذایی در سال ۱۳۷۱ با ۳۷ (۱۳/۴٪) مقاله در ردیف سوم می باشد . کمترین تعداد مقاله را ارائه شده در مجامع مورد بررسی مربوط به دومین کنگره تغذیه ایران با ۵ (۱/۸٪) عنوان مقاله بوده است .

بررسی نهائی مقالات منتشر شده نشان داده که از تعداد ۳۶۸ مقاله مورد بررسی ۲۳۷ (۶۴/۴٪) عنوان آن از نوع تحقیقی ، ۱۲۸ (۳۴/۸٪) عنوان از نوع مروری و تنها ۳ (۰/۸٪) عنوان از نوع ترجمه‌ای است که در نشریه شیمی و مهندسی شیمی منتشر شده است .

تعداد کل نویسندگان مقالات مورد بررسی ۳۹۶ نفر بوده است . هریک از نویسندگان بین ۱ تا ۹ مقاله داشته‌اند و اکثریت مقالات بین ۱ تا ۳ نویسنده داشته و فقط ۱۴ مقاله دارای بیش از ۳ نویسنده بوده است .

امید است که در سال‌های حاضر بعنوان نخستین گام در جهت برآوردن نیازهای تحقیقاتی پژوهشگران و متخصصان علوم و صنایع غذایی سودمند افتد و گام‌های تازه‌ای توسط پژوهشگران دیکر به منظور تکمیل و گسترش اینگونه تسهیلات اطلاعاتی برداشته شود .